

Asia: VN/7272/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 1 §:ään – Soveltamisala

Era kommentarer om 1 § – Tillämpningsområde

Lakiluonnoksessa säädetään käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja voimalapaikan palauttamisesta voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. Nykykäytännön mukaisesti Suomessa on ollut tapana purkaa käytöstä poistetut voimalat niiden maanpäällisiltä osin. Lakiluonnoksessa ehdotettu voimalapaikan purkamisen laajuus sijaintipaikan palauttamisesta rakentamista edeltävään tilaan on purkamisesta aiheutuvien ympäristövaikutuksilta osalta ympäristöä merkittävästi kuormittavampi kuin nykykäytännön mukainen maanpäällisten osien purkaminen ja voimalapaikan maisemointi. Voimalan perustusten ja pystytys- ja huoltokentän purkaminen tuo myös kustannuksiltaan haasteita hankkeiden investointiympäristöön, rahoituksen saamiseen ja hankkeiden toteutumiseen.

Lakiluonnoksessa esitetty velvoite purkaa jo rakennettujen voimaloiden osalta maanpäällisten osien lisäksi myös voimaloiden perustukset ei ole perusteltua. Jo rakennettujen voimaloiden osalta purkuvelvollisuutta perustusten osalta ei ole ollut lainsäädännössä siinä vaiheessa, kun voimaloiden osalta on tehty investointipäätökset ja tuulivoima-alueen maanvuokrasopimukset. Sääntelyn ennakoitavuus ja pitävyyys on edellytys investoinneille ja hankkeiden rakentamiselle.

Jo rakennettujen voimaloiden osalta oikeustilan tulee pysyä ennallaan siten, että voimaloiden purkaminen toteutetaan tuulivoimayhtiöiden ja maanomistajien sopimuksissa määritellyllä tavalla.

On tärkeää näin varmistaa osapuolille mahdollisuus vapaasti suunnitella voimaloiden uudistamista niiden elinkaaren päättyessä, mikä tarjoaa mahdollisuuden voimaloiden perustusrakenteiden parhaaseen uudelleenkäyttöön. Ympäristöllisesti ja teknis-taloudellisesti paras ratkaisu on samojen rakennuspaikkojen ja materiaalien hyödyntäminen myös mahdollisissa tulevilla voimaloilla.

Kommenttinne 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa
Era kommentarer om 2–3 § – Nedmonteringskyldighet och nedmonterings omfattning i vissa situationer

Lakiluonnoksessa ehdotetaan purettavaksi voimalan maanpäälliset osat, voimalan perustukset sekä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteet. Puretun voimalan sijaintipaikka tulee lakiluonnoksen mukaan palauttaa voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. Valorem pitää ehdotusta voimaloiden perustusten purkamisesta ylimitoitettuna.

Lakiin perustuva purkamisvelvollisuus tulee rajata koskemaan ainoastaan voimalan maanpäällisiä osia. Purkamisvelvollisuuden ei tule koskea voimalan perustuksia tai pystytys- ja huoltokentän rakenteita.

Esitysluonnoksen mukaan voimalan perustukset purettaisiin vain osittain, jos perustusten purkamisesta kokonaan aiheutuisi ympäristölle haittaa, jota ei voitaisi purkamisen toteutumistavan valinnoilla riittävästi vähentää. Tämä ehdotus jää sisällöltään epäselväksi.

Perustusten purkamisen aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia voimalan eliniän aikana kehittyneeseen ja vakiintuneeseen ekosysteemiin. Lainsäädäntöhankkeen Suomen Ympäristökeskuksen taustaselvityksen mukaan perustusten purkamisen ympäristövaikutukset ovat samankaltaisia rakentamiseen verrattuna. Voimaloiden perustusten ja voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteiden purkamisen tuhoaa voimalan sijaintipaikalle kehittyneen ekosysteemin kasvillisuuden ja hydrologian. Perustusten purkamisesta aiheutuu melua, pöly- ja hiukkaspäästöjä sekä purkumateriaalin kuljetuksesta aiheutuvia päästöjä. Perustusten purkamista ei tule perustella sillä, että materiaalit jäävät kierrättämättä ja niiden mahdollinen uusiokäyttö hyödyntämättä. Harvoin perustusten materiaali on hyödynnettävissä hankealueen läheisyydessä ja purkumateriaalin kuljetuksesta aiheutuu merkittäviä päästöjä. Perustusten purkamisen vaatisi myös merkittäviä massanvaihtoja maantäytön osalta ja raskaan liikenteen kuljetukset lisääntyisivät huomattavasti enemmän kuin perustusten jättämisen maahan ja niiden maisemoinnin osalta.

Kun otetaan huomioon, että perustuksissa kyse on materiaaleista, joiden jättämistä maaperään ei yleisesti infrahankkeissa, kuten tierakenteissa, pidetä ongelmallisena, on selvää, että purkamistoiminnan aiheuttamat ympäristöhaitat ylittävät materiaalin paikalleen jättämisestä aiheutuvat vaikutukset.

Perustusten purkamista on lakiluonnoksen perusteluissa perusteltu sillä, ettei alueeseen kohdistu tämän jälkeen enää maankäytön rajoitteita. Tuulivoimalat sijoitetaan pääosin talousmetsäalueille, jonne ei kohdistu maankäytön osalta rakentamispainetta. Voimalan perustukset maisemoidaan ja perustusten päälle tuotava maa-aineskerros mahdollista metsänkasvun voimalapaikalla. Maanomistaja on myös hyväksynyt maa-alueensa käytön uusiutuvan energian tuotannossa ja voimalapaikan maisemoinnista on sovittu tuulivoimatoimijan ja maanomistajan välisissä

sopimuksissa. Alue on myös kaavoitettu uusiutuvan energian tuotantoa varten, joka voidaan muuttaa, jos kaava kumotaan tai korvataan.

Ehdotetun purkamisvelvollisuuden ulottaminen voimalan perustuksiin lisää merkittävästi hankkeen kustannuksia ja heikentää hankkeiden investointiympäristöä eikä ole myöskään ympäristövaikutuksiltaan ole perusteltua. Samalla velvoite aiheuttaisi jo olemassa oleville tuulivoimaloille kustannuksia, joita ei ole investointi-, ja kokonaiskustannuksissa huomioitu.

Tuulivoimaloiden purkamista tulee kohdella yhdenvertaisesti suhteessa muihin teollisiin ja infrastruktuurihankkeisiin: tuulivoimaloiden purkamiselle asetettavien vaatimusten tulee vastata muita teollisia ja infrastruktuurihankkeita koskevia vastaavia vaatimuksia. Muilta infrahankkeilta ei vaadita betonimateriaalien poistamista maaperästä käytön päätyttyä, kuten esimerkiksi tierakenteista, eikä vastaavaa tule vaatia myöskään tuulivoimarakentamiselta. Perustusten ja kenttärakenteiden osalta asia tulee jättää tuulivoimayhtiön ja maanomistajan sovittavaksi tapauskohtaisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi ja esimerkiksi hankkeen uudistamisesta sopimiseksi vapaasti.

Korostamme, että käsillä ei ole myöskään ympäristönsuojelullisia syitä vaatia betoni- ja muiden materiaalien poistamista maaperästä, jotka tutkitusti eivät ole ympäristölle haitallisia. Ehdotus rajoittaisi maanomistajan oikeutta määrittellä omistamansa maa-alueen käyttöä ja siten puuttuisi perusteettomasti perustuslain turvaamaan omaisuudensuojaan.

Ehdotettu velvollisuus purkaa voimalan perustukset ja pystytys- ja huoltokenttä luo myös tuulivoimahankkeeseen uusia kustannuksia ja heikentää hankkeiden mahdollisuutta saada rahoitusta jo hyvin haastavassa investointiympäristössä.

Kommenttinne 4–6 §:ään – Vakuutta koskevat säännökset **Era kommentarer om 4–6 § – Bestämmelser om säkerheten**

Yleisenä käytäntönä alalla on ollut purkuvakuuden asettaminen maanomistajan hyväksi, mistä on sovittu tuulivoimatoimijan ja maanomistajan välillä tehdyssä maanvuokrasopimuksessa. Käytäntönä on ollut kerryttää purkuvakuus voimalan elinkaaren aikana, jolloin vakuus asetetaan oikea-aikaisesti suhteessa vakuuden tarpeeseen, pohjautuen tuulivoimalan arvon vuosittaiseen arvon alenemaan. Lakiluonnoksessa esitetty vakuuden asettaminen kokonaisuudessaan ennen voimalan rakentamistyön aloittamista olisi vakuuden tarkoituksen kannalta ennenaikainen toimi ja sellaisena asettaisi toimijoille mittavan taloudellisen lisävelvoitteen väärään aikaan suhteessa vakuuden tarkoitukseen. Se olisi ongelmallinen tuulivoimahankkeiden rahoituksen kannalta ja vaikeuttaa uusien investointien tekemistä jo ennestäänkin hankalassa investointiympäristössä.

Hankkeiden rahoituksen saaminen vaikeutuu, jos vakuus on oltava asetettuna ennen voimalan operointia ennen kuin tuulivoimala tuottaa tulorahoitusta. Tuulivoimalan vakuus tulee voida rahoittaa tuotannosta saatavilla tuloilla ja kerryttää erissä porrasteisesti voimalan operoinnin aikana. Kuten myös Suomen Uusiutuvat on todennut, on vakuuden asettamisessa säilytettävä rahoituksen turvaava jousto ja vakuus on oltava mahdollista asettaa ja kerryttää asteittain voimalan elinkaaren aikana huomioiden voimalan jälleenkäyttöarvo. Tuulivoimahankkeissa tehtävät pitkäaikaiset sähkönmyyntisopimukset, voimalavalmistajien antama takuu sekä voimalan materiaalien ja komponenttien arvo takaavat sen, ettei voimala muutu arvottomaksi elinkaarensa alkuvaiheessa ennen kuin vakuus on porrasteisesti kerrytetty.

Esitysluonnoksessa on rinnastettu ehdotettua purkuvakuutta mm. jätevakuuteen. On kuitenkin tärkeää tunnistaa näiden vakuuslajien keskeinen ero. Jätevakuus on oltava asetettuna heti toiminnan alkaessa koko luvitetulle määrälle, koska vakuuden realisointi koko määrälle voi tulla kyseeseen jo piankin toiminnan aloittamisen jälkeen.

Tuulivoimatuotannossa vakuuden asettaminen on sen sijaan perusteltua porrastaa, koska edellä esitetyllä tavalla vakuuden realisointiriskiä ei ole voimalan elinkaaren alkuvaiheessa, mutta tämä riski kasvaa ajan myötä lähestyttäessä voimalan elinkaaren loppupäätä.

Purkuvakuuden suuruuden määrittelyssä tulee huomioida voimalan kierrätys- ja jälkikäyttömateriaalien taloudellinen arvo, rajautuen voimaloiden perustusten yläpuoliseen osaan. Purkuvakuuden suuruuden määrittelyssä on huomioitava purkamisen laajuus, mikä on perusteltua toteuttaa maanpäällisiltä osin ulottamatta purkamisvelvollisuutta perustuksiin ja pystytys- ja huoltokenttään.

Kommenttinne 7 §:ään – Purkamisesta määrääminen

Era kommentarer om 7 § – Föreläggande om nedmontering

-

Kommenttinne 8 §:ään – Voimalan omistajan konkurssi

Era kommentarer om 8 § – Kraftverksägarens konkurs

Tuulivoimayhtiön tekemän konkurssin seurakusena liiketoiminnalle saattaa löytyä uusi omistaja. Mikäli voimala on ollut poissa käytöstä yli vuoden konkurssitilanteesta tai muusta syystä johtuen, lain tulisi tunnistaa tapaukset, joissa toimintaa on toiminnan keskeytyneisyydestä huolimatta tarkoitus jatkaa.

Kommenttinne 9 §:ään – Viranomaistehtävästä kunnalle suoritettava maksu

Era kommentarer om 9 § – Avgift som betalas till kommunen för myndighetsuppgifter

Kunnanhallinnollisista tehtävistä suoritettavan maksun tulee olla linjassa siihen käytetyn viranomaistyön määrän kanssa. Maksun tulee perustua todellisiin kustannuksiin ja sen tulisi olla valtakunnallisesti yhtenäinen. Suoritettavan maksun suuruuden ei tule kohtuuttomasti heikentää hankkeen investointia.

Kommenttinne 10 §:ään – Viittaus rikoslakiin

Era kommentarer om 10 § – Hänvisning till strafflagen

-

Kommenttinne 11 §:ään – Voimaantulo

Era kommentarer om 11 § – Ikraftträdande

-

Kommenttinne 56 b §:ään – Maatuulivoimalan purkamislupa

Era kommentarer om 56 b § – Rivningslov för landbaserade vindkraftverk

-

Kommenttinne koskien muita rakentamislain muutettavaksi ehdotettavia pykälää

Era kommentarer om övriga paragrafer som föreslås bli ändrade i bygglagen

-

Kommenttinne koskien maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävää selvitystä voimalan purkamisen kustannuksista

Era kommentarer om den utredning av kostnaderna för nedmontering av ett landbaserat vindkraftverk som fogas till ansökan om tillstånd att bygga ett landbaserat vindkraftverk

-

Kommenttinne vaikutusten arviointiin

Era kommentarer om bedömningen av konsekvenserna

-

Muut kommenttinne hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Övriga kommentarer om den allmänna motiveringen till utkastet till regeringsproposition (kapitlen 1–12, med undantag av kapitel 4.2 Huvudsakliga konsekvenser och 7 Specialmotivering)

-

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition

VALOREM on ranskalainen konserni, joka on kehittänyt tuulivoimaa jo yli 30 vuoden ajan. Suomessa uusiutuvaa on kehitetty yli 10 vuoden ajan ja tällä hetkellä maatuulivoimahankkeita on kehitteillä Suomessa yli 1000 MW:n edestä. Yhtiön maatuulivoimahankkeet sijaitsevat kahdeksan eri kunnan alueella Suomessa ja niiden merkitys kuntien taloudelle on suuri. Yhtiöllä on lisäksi kehitteillä aurinkovoimaa yhteensä yli 500 MWp eri puolilla Suomea.

Jukola Minna
Valorem Energies Finland Oy

Pohja Satu
Valorem Energies Finland Oy